

Sygn. akt I C 341/21 upr.

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 03 listopada 2021 r.

Wyjaśnienie podstawy prawnej postanowienia:

(do którego ograniczono uzasadnienie postanowienia, albowiem zostało ono wydane w sprawie o wartości przedmiotu sporu nieprzekraczającej 1.000 zł)

W niniejszej sprawie zasadny okazał się zarzut powagi rzeczy osądzonej podniesiony przez pozwaną.

Stosownie do art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. obowiązkiem Sądu jest odrzucenie pozwu, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona. Jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 14 marca 2014 r., III CSK 124/13 (LEX nr 1463866) zakres przedmiotowy i podmiotowy powagi rzeczy osądzonej reguluje art. 366 k.p.c., który przewiduje, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko, co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia między tymi samymi stronami. Ponowne orzekanie w sprawie prawomocnie osądzonej stanowi uchybienie procesowe prowadzące do nieważności postępowania (art. 379 pkt 3 k.p.c.).

W orzecznictwie za ugruntowany należy uznać pogląd, zgodnie z którym tożsamość przedmiotu uprzedniego orzeczenia oraz kolejnego powództwa – wykluczająca możliwość jego merytorycznej oceny i uzasadniająca odrzucenie pozwu – zachodzi w przypadku jednakowej podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia oraz ponownego żądania powoda, przy czym przesłanki te muszą wystąpić kumulatywnie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1971 r., II CZ 59/71, OSNCP 1971, Nr 12, poz. 226 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2012 r., V CSK 515/11, Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 10, poz. 57).

Jednocześnie podkreśla się, że nie są objęte powagą rzeczy osądzonej roszczenia, które wynikają z nowych okoliczności faktycznych powstałych po wydaniu wyroku. Prekluzji ulega tylko materiał dowodowy, który legł u podstaw orzeczenia, czyli co do zasady prekludują się dowody znane w procesie zakończonym prawomocnym orzeczeniem. Dopiero nowe okoliczności, czyli podstawa faktyczna powstała po uprawomocnieniu się orzeczenia, uzasadniają nowy pozew (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 304/11, LEX nr 1170221).

Tożsamość roszczeń zachodzi zatem, kiedy sąd ma w obu sprawach orzec o tym samym, dysponując tymi samymi faktami, które mają spowodować ocenę tego samego żądania i kiedy rozstrzygnięcie jednej ze spraw oznacza w istocie rozstrzygnięcie także drugiej. O tym zaś, czy chodzi o tę samą lub inną podstawę faktyczną, a więc o ten sam lub odmienny stan faktyczny sprawy, nie rozstrzygają konkretne twierdzenia strony powodowej lub brak takich twierdzeń, lecz istnienie lub nieistnienie przed zamknięciem rozprawy okoliczności faktycznych, tj. zdarzeń lub stanów składających się na stan faktyczny, z którym norma prawna rozstrzygająca o słuszności żądania wiąże dochodzone skutki prawne (tak Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z dnia 21 listopada 2013 r., III CSK 43/13, LEX nr 1427740).

W sprawie I C 902/19 tutejszy Sąd wyrokiem z dnia 30 października 2020 roku oddalił powództwo Gminy S. – Zakładu (...) w K. o eksmisję, skierowany przeciwko pozwanym T. N. i P. P.. Jakkolwiek uzasadnienie tego wyroku nie zostało sporządzone, pomiędzy stronami bezsporne jest w istocie, że podstawę oddalenia tego powództwa stanowił art. 5 k.c., i w sposób jasny wynika to z materiału dowodowego zgromadzonego w tamtej sprawie. Pozwana w czasie, gdy skierowano przeciwko niej pierwsze powództwo, zmagająca się z problemami zdrowotnymi, poza pomocą finansową z (...) nie posiadała dochodu, a nieruchomości, którą odziedziczyła, jest objęta wspólnością majątku spadkowego i brak realnych perspektyw, by mogła w niej zamieszkać.

Wbrew wywodom zawartym w pozwie z 21 maja 2021 r., sytuacja faktyczna i prawna stron po okresie zaledwie sześciu miesięcy nie uległa zmianie. Powód ponownie powołuje się na przysługiwanie pozwanej udziału w nieruchomości

odiedziczonej po rodzicach. Wskazał przy tym na fakt, że pozwani od ponad roku zalegają z płatnościami odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu, do którego uiszczenia są zobowiązani z mocy art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Wyrok Sądu Rejonowego w Szczytnie z 30 października 2020 r. stał się prawomocny w dniu 07 listopada 2020 r. Ponad roczna zaległość istniejąca na dzień 21 maja 2021 r., w przeważającej mierze przypada zatem na okres trwania postępowania w sprawie I C 902/19. Sam fakt narastania wierzytelności pieniężnej przez kilka kolejnych miesięcy nie uzasadnia wniosku, że stan faktyczny sprawy zmienił się w taki sposób, że nie zachodzi już powaga rzeczy osądzonej. Tożsama jest bowiem przyczyna nieuiszczenia należności – pozwana jest osobą niepełnosprawną, zmagą się też z chorobą nowotworową, w związku z czym w sposób niezawiniony pozostaje bez pracy, a dochód otrzymywany z (...) służy zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych.

Powód niejako w reakcji na podniesiony przez stronę pozwaną zarzut powagi rzeczy osądzonej argumentował, że podstawą żądania eksmisji pozwanych jest także ich nieprawidłowe zachowanie, naruszające porządek domowy i spokój stosunków sąsiedzkich. W tym zakresie stwierdzić należy, że była to w istocie próba zmiany podstawy faktycznej powództwa, niedopuszczalna w postępowaniu uproszczonym z uwagi na treść art. 505⁴ § 1 k.p.c. Jeśli powód próbuje wprowadzić do procesu taką niedozwoloną zmianę powództwa, sąd powinien rozpoznać pierwotne żądanie (postanowienie SN z 14.05.1971 r., II CZ 46/71, LEX nr 6926).

Należy mieć przy tym na uwadze, że za zmianę powództwa słusznie uważa się m. in. zastąpienie podanej pierwotnie podstawy faktycznej nową podstawą, gdy żądanie, choć tak samo sformułowane, wynika z innego źródła materialnoprawnego (np. postanowienie SN z 9.11.2004 r., V CK 246/04, LEX nr 277887). Tymczasem oparcie żądania na nowych okolicznościach wskazanych przez powoda w niniejszej sprawie nie tylko stanowi odrębną przesłankę rozwiązania umowy najmu lokalu socjalnego (art. 11 ust. 2 pkt 1 u.o.p.l.), ale także potencjalnie wyłącza możliwość przyznania prawa do lokalu socjalnego (art. 17 u.o.p.l.).

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, orzeczono jak w pkt I.

W pkt II Sąd na podstawie art 98 § 1 k.p.c. i art. 122 k.p.c. zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 295,20 złotych tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adw. J. S. z urzędu. W znaczeniu formalnym powód przegrał sprawę, wdał się bowiem w spór co do zasadności podniesionego przez pozwaną zarzutu. Wysokość kosztów określono na podstawie § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Zostało ono podwyższone o należny podatek VAT.

Sąd nie zastosował przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, w części w której przewidują one niższe stawki wynagrodzenia, niż ma to miejsce przy pomocy prawnej udzielanej w oparciu o umowę adwokata lub radcy prawnego z klientem. W wyroku z dnia 23 kwietnia 2020 r. Trybunał Konstytucyjny uznał bowiem, że § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1801) jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jakkolwiek rozstrzygnięcie to dotyczyło poprzednio obowiązującego rozporządzenia, zarzuty stawiane przez Trybunał w uzasadnieniu jego orzeczenia pozostają w ocenie Sądu aktualne, co uzasadniało zastosowanie art. 178 ust. 1 Konstytucji RP i stwierdzenie we własnym zakresie przez sąd powszechny, że § 8 rozporządzenia z 3 października 2016 r. jest niezgodny z powołanymi przepisami Konstytucji RP.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

S.,(...)